

Hochman Ignác

Apám, Hochman Ignác látható a képen. A születésnapján készült a kép, Munkácson, 1926-ban. A csodával határos módon apámnak ez az egy képe túlélte a háborút, nincs is több képem róla. Amikor a bátyámmal 1945-ben hazajöttünk a koncentrációs táborból, félig lerombolva találtuk a házunkat, Munkácson. Ott találtuk meg a fényképet. Ebből a házból deportálták a családjunkat, és kettőnk kivételével mindnyájan elpusztultak. Ez és néhány más fénykép -- mindössze ennyi emlékünknél maradt. Azóta is gondosan őrzöm a képet a családi fényképalbumban. Apám -- zsidó néven Jichák -- 1898-ban született, Munkácson. Nem tudom, hogy járt-e héderbe, egyáltalán, fogalmam sincs róla, hogy milyen iskolába járt. Szinte biztos, hogy járt héderbe, akkoriban egy

ennyire vallásos családban nem is lehetett ez másként. Persze elvégezte mellette az általános iskolát is. Hogy aztán a későbbiekben tanult-e még valahol, azt már nem tudom. Nem emlékszem arra, hogy mesélt volna a gyerekkoráról vagy a fiatalságáról, ő is ugyanolyan hallgatag természetű volt, mint a nagyapám. Gépész volt a munkácsi erőműben, a nagy, dízelüzemű áramfejlesztőket javította, felügyelte. Gondolom, ehhez a munkához kellett valamilyen szakképesítést szereznie. Apám és a testvérei nem voltak olyan vallásosak, mint a szüleik. Valamennyire mindnyájan tiszteletben tartották a vallási előírásokat, és megtartották a zsidó hagyományokat, de csak a szülők nyomására. A zsinagógába csak Jom Kipurkor mentek el. Nagyapám nem erőltette a dolgot, de nagyanyám ragaszkodott hozzá. Most, hogy így fölidézem a múltat, kezdem úgy látni, hogy otthon elég sok zsidó hagyományt követtünk, de -- hogy is mondjam -- amolyan rövidített program szerint, nem tulajdonítottunk különösebb jelentőséget ezeknek a dolgoknak. Anyám például mindig fölkészült a sábatra, sütött ünnepi kalácsot, elkészítette az ételeket. Péntek este gyertyát gyújtott, de a sábat köszöntése ezzel be is fejeződött minálunk. Apám szombatonként dolgozott, vasárnaponként pihent. Ilyenkor csak egyetlen brigád tartott ügyeletet a munkahelyén, de ha történt valamilyen rendkívüli dolog, apámat vasárnap is behívhatták dolgozni, hiszen ez az erőmű látta el árammal az egész várost. Akkoriban igen nagy becsben tartották, ha valaki állami alkalmazásban állt, apám esetében is ez volt a helyzet, éppen ezért nem kockáztathatta meg, hogy a zsidó hagyományok szerint megtartott sábat miatt esetleg elveszítse a munkahelyét. Úgyhogy sábatkor nálunk is égtek a gyertyák, volt ünnepi kalács az asztalon, de ettől eltekintve, a vacsora olyan volt, mint máskor, senki sem mondott áldást az ételre, senki sem imádkozott. Másnap pedig senki sem gondolt arra, hogy tiszteletben tartsa az ilyenkor szokásos tilalmakat, hogy ne dolgozzon semmit [lásd: szombati munkavégzés tilalma]. Mi, gyerekek legfeljebb annak örültünk, hogy nem kell leckét írunk, de ez volt az egyetlen könnyebbség Otthon magyarul beszéltünk. Ha a szüleink azt akarták, hogy ne értsük, miről beszélgetnek, átváltottak jiddisre. Minket egyébként nem tanítottak jiddisül beszélni.